

## Statenvoorstel 28/26 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 1 juni 2026

PS-vergadering :

### Onderwerp

Vaststellen Verordening lokaal eigendom hernieuwbare energie Noord-Brabant

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

### Samenvatting

De regels in de verordening gelden voor initiatiefnemers van wind- en zonneparken. Zij moeten voorafgaand aan de aanvraag voor de ruimtelijke ontwikkeling van het wind- of zonnepark, aantonen hoe zij zich hebben ingespannen mede-eigendom te bevorderen bij partijen in de nabije omgeving van het te ontwikkelen wind- of zonnepark. Het streven naar lokaal eigendom van 50% is als gevolg daarvan niet meer vrijblijvend.

### Het voorstel

1. De Verordening lokaal eigendom hernieuwbare energie Noord-Brabant vast te stellen;
2. Kennis te nemen van het consultatieverslag.
3. Kennis te nemen van het "Stappenplan motiveringsplicht bevorderen 50% lokaal eigendom".

### Aanleiding

Uw motie [M145a-2025 Eigen energie](#) van 7 november 2025, waarin u het college oproept in Q2 met een voorstel voor een verordening lokaal eigendom te komen, waarbij het uitgangspunt is te streven naar 50% (mede-eigendom).

### Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn bevoegd een verordening inzake lokaal eigendom vast te stellen op grond van artikel 6.12, derde lid van de [Energiewet](#). Binnen de grenzen van dit artikel kunnen Provinciale Staten een motiveringsplicht opleggen aan producenten van energie uit hernieuwbare bronnen over de wijze waarop zij zich hebben ingespannen mede-eigendom te bevorderen. Deze

### Datum

5 mei 2026

### Documentnummer

GS: C2363660/6314436

PS: 6383547

### Programma

Milieu, Energie & Circulaire

Economie

motiveringsplicht heeft betrekking op:

- welke inspanningen zijn verricht mede-eigendom te bevorderen;
- welk percentage lokaal eigendom is overeengekomen;
- alleen als het percentage lager ligt dan 50% mede-eigendom: waarom dit percentage niet is gehaald en of er andere vormen van financiële participatie overeen zijn gekomen.

Provinciale Staten mogen geen resultaatsverplichting opleggen over het te behalen percentage lokaal eigendom. Voor zover Provinciale Staten inhoudelijke afwegingsruimte toekomt wordt hierop ingegaan in de argumenten onder 1.1. tot en met 1.7.

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

## **Rollen en belangen**

De energietransitie vraagt om een verandering van een centraal naar een decentraal energiesysteem. Daarbij vindt de energieproductie vaker plaats in de nabijheid van inwoners. Om te zorgen dat zij niet alleen de lasten, maar ook de lusten daarvan ervaren, is lokaal eigendom een instrument. Het kan bijdragen aan versterking van het Brabantse Energiesysteem voor de toekomst. Daarom wordt in het Statenvoorstel 23/26 Energieperspectief zoals behandeld in de agendavergadering van 13 april 2026 onder agendapunt 030101, lokaal eigendom ook als één van de negen concrete aanpakken benoemd die in de periode tot 2030 wordt uitgevoerd. De vaststelling van een verordening over lokaal eigendom maakt onderdeel uit van deze concrete aanpak.

| <b>Categorie belang</b> | <b>Provinciale rollen</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Bestuurlijk          | Gemeenten die in het kader van de gemaakte RES-afspraken het bevoegd gezag voor een zonne- of windpark van provinciaal belang van de provincie overgedragen krijgen op grond van artikel 6.2 Energiewet zijn ook gehouden de regels uit de verordening toe te passen en te handhaven. Het betreft zonneparken vanaf 50 tot 100 megawatt en windparken vanaf 15 tot 100 megawatt. |
| 2. Financieel           | N.v.t.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 3. Wettelijk            | Op grond van de Energiewet kunnen Provinciale Staten een verordening over lokaal eigendom vaststellen.                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 4. Beleid/uitvoering    | Uitvoering van provinciaal energiebeleid zoals ook opgenomen in het Statenvoorstel 23/26 Energieperspectief 2050. De vaststelling van de verordening is een onderdeel van de concrete aanpak Lokaal eigendom 2026. In deze concrete aanpak wordt ook flankerend beleid ontwikkeld om lokaal eigendom daadwerkelijk van de grond te krijgen.                                      |

|              |                |
|--------------|----------------|
| 5. Juridisch | Kaderstellend. |
|--------------|----------------|

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

**Doel**

Lokaal eigendom ziet op mede-eigendom in juridische en economische zin van de productinstallatie voor hernieuwbare energie én op mede-eigendom van de daarmee opgewekte elektriciteit bij een kring van partijen die in de nabije omgeving van het wind- of zonnepark is gevestigd.

De Verordening lokaal eigendom hernieuwbare energie Noord-Brabant beoogt met de daarin opgenomen regels te bewerkstelligen dat initiatiefnemers van een productinstallatie voor hernieuwbare energie in gesprek gaan met diverse partijen in de nabije omgeving van de productinstallatie over het aangaan van mede-eigendom. En dat als gevolg daarvan ook een robuust percentage lokaal eigendom wordt behaald waarbij wordt gestreefd (inspanningsverplichting) naar een percentage van 50%.

**Argumenten**

*1.1 De verordening vooralsnog alleen te laten gelden voor de hernieuwbare bronnen zon en wind;*

De Energiewet noemt wind, zon, omgevingslucht, oppervlaktewater, rioolwater, aardwarmte, zee, waterkracht, biomassa, stortgas, rioolzuiveringsgas en biogas als hernieuwbare energiebronnen. De vaststelling van de verordening is urgent voor de hernieuwbare energiebronnen wind en zon vanwege de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën. De overige hernieuwbare bronnen vragen per toe te voegen bron nog nader onderzoek in relatie tot vereisten voor lokaal eigendom. De verordening is daarom ontworpen als een aanbouwregeling waarin vooralsnog alleen de hernieuwbare bronnen wind en wind en zon worden opgenomen. Op elk gewenst moment kan de verordening worden gewijzigd om een andere hernieuwbare energiebron toe te voegen.

*1.2 De verordening te laten gelden voor windparken vanaf 15 megawatt en voor zonneparken vanaf 50 megawatt;*

De regels uit de verordening gelden dan voor wind- en zonneparken die van provinciaal belang zijn en waarvoor GS zelf een projectbesluit vaststellen. De regels gelden ook als GS hun bevoegdheid hiervoor overdragen aan gemeenten. Gemeenten mogen dan geen eigen verordening maken die in strijd is met de regels uit de provinciale verordening. Gemeenten mogen wel een eigen verordening lokaal eigendom maken voor wind- en zonneparken die kleiner zijn dan 15 c.q. 50 megawatt. Door geen bovengrens op te nemen in de verordening gelden de regels ook voor wind- en zonneparken vanaf 100 megawatt waarvoor de provincie de bevoegdheid overgedragen krijgt van het Rijk.

*1.3 Voor de te benaderen kring van partijen in de verordening aan te sluiten bij partijen die zeggenschap hebben in een energiegemeenschap zoals bedoeld in artikel 2.4, eerste lid onder c van de Energiewet;*

Provinciale Staten mogen in de verordening bepalen welke partijen door de initiatiefnemer van een wind- of zonnepark moeten worden benaderd om mee te doen met lokaal eigendom. Het is logisch hiervoor aan te sluiten bij partijen die samen ook een energiegemeenschap kunnen vormen omdat lokaal eigendom de basis is voor (door)ontwikkeling naar energiegemeenschappen. Het gaat dan om natuurlijke personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, middelgrote ondernemingen, een combinatie van deze partijen, gemeenten, waterschappen en provincies. In de verordening wordt niet bepaald dat de te benaderen partijen als zodanig ook al een energiegemeenschap moeten zijn.

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

*1.4 In de verordening de nabije omgeving van een zonnepark geografisch te bepalen als zijnde de gehele gemeente waarin het zonnepark wordt gerealiseerd én de gehele buurgemeente als het zonnepark op minder dan 50 meter van die buurgemeente is gelegen;*

Provinciale Staten mogen in de verordening het geografische gebied begrenzen waarbinnen de initiatiefnemer de partijen als bedoeld onder 1.3 moet benaderen. Daarmee wordt bepaald wat in relatie tot lokaal eigendom nog onder de "nabije" omgeving van het zonnepark wordt verstaan. Hierbij hoeven Provinciale Staten zich niet te beperken tot het gebied dat in de jurisprudentie wordt aangemerkt als het gebied waarbinnen zich de kring van gehinderden van het zonnepark begeeft. Dat is een gebied van circa 50 meter gemeten vanaf de buitengrens van het zonnepark.

Omdat dit gebied niet groot is en ook niet altijd dicht bebouwd, bestaat er binnen dit gebied slechts een geringe kans op succes voor het behalen van een robuust percentage lokaal eigendom van 50 procent. In dat geval zou deelname van zeer kapitaalkrachtige partijen vereist zijn. Daarom wordt in de verordening de nabije omgeving van een zonnepark geografisch gezien bepaald als zijnde de gehele gemeente waarbinnen het zonnepark is gelegen én de *gehele* buurgemeente als de grens van de installatie is gelegen op minder dan 50 meter van de grens van die buurgemeente. Dit kunnen ook meerdere buurgemeenten zijn.

*1.5 In de verordening de nabije omgeving van een windpark geografisch te bepalen als zijnde de gehele gemeente waarin het windpark wordt gerealiseerd én de gehele buurgemeente als de straal van tien keer de tiphoogte gemeten vanaf de voet van een windturbine de grens met die buurgemeente overschrijdt;*

Provinciale Staten mogen in de verordening het geografische gebied begrenzen waarbinnen de initiatiefnemer de partijen als bedoeld onder 1.3 moet benaderen. Daarmee wordt bepaald wat in relatie tot lokaal eigendom nog onder de "nabije" omgeving van het windpark wordt verstaan. Hierbij

hoeven Provinciale Staten zich niet te beperken tot het gebied dat in de jurisprudentie wordt aangemerkt als het gebied waarbinnen zich de kring van gehinderden van het windpark begeeft. Dat is een gebied gelegen binnen een straal van tien keer de tiphoogte gemeten vanaf de voet van de windturbine.

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

Omdat dit gebied ondanks de omvang daarvan nooit dicht bebouwd is, bestaat er binnen dit gebied slechts een geringe kans op succes voor het behalen van een robuust percentage lokaal eigendom van 50 procent. In dat geval zou deelname van zeer kapitaalkrachtige partijen vereist zijn. Daarom wordt in de verordening de nabije omgeving van een windpark geografisch gezien bepaald als zijnde de gehele gemeente waarbinnen het windpark is gelegen én de *gehele* buurgemeente als de straal van 10 keer de tiphoogte van een windturbine, gemeten vanaf de voet van de turbine, de grens met die buurgemeente overschrijdt. Dit kunnen ook meerdere buurgemeenten zijn.

*1.6 In de verordening voorafgaand aan het indienen van de bewijslast een voortgangsoverleg verplicht te stellen.*

Provinciale Staten mogen in de verordening bepalen welke gegevens en bescheiden de initiatiefnemer voor een wind- of zonnepark moet overleggen om aan te tonen dat hij zich daadwerkelijk heeft ingespannen 50% lokaal eigendom te realiseren. In de verordening zijn daarvoor de gegevens en bescheiden uit de model-verordening Lokaal eigendom van NPRES/VNG overgenomen.

In aanvulling daarop bevat de verordening een verplicht voortgangsoverleg tussen bevoegd gezag, initiatiefnemer en benaderde partijen. Zo kan de initiatiefnemer toetsen of hij op de goede weg zit met zijn inspanningen lokaal eigendom te bevorderen, wordt ook de stem van de benaderde partijen daarover gehoord en kan het bevoegd gezag tijdig bijsturen.

*1.7 Geen strafbepaling in de verordening op te nemen, maar de regels te handhaven volgens een bestuursrechtelijke herstelsanctie zoals een last onder dwangsom als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht.*

In de verordening wordt geen strafbepaling opgenomen zoals hechtenis, een geldboete of openbaarmaking van een rechterlijke uitspraak. Een dergelijke sanctie wordt na vervolging door het openbaar ministerie opgelegd door een rechter. Dit past niet bij het karakter van de regels van de verordening. Het is ook niet effectief omdat met een door de rechter opgelegde straf het doel van de verordening niet wordt bereikt. GS kunnen in de plaats daarvan beter zelf een bestuurlijke herstelsanctie opleggen. Die is wel effectief. Als een initiatiefnemer niet aan de motiveringsplicht voldoet kunnen GS de initiatiefnemer met een bestuurlijke herstelsanctie dwingen om dit gebrek te herstellen en alsnog aan de motiveringsplicht te voldoen. Omdat de bestuursrechtelijke herstelsanctie in de Algemene wet bestuursrecht is

geregeld hoeft daarvoor in de verordening geen artikel over opgenomen te worden.

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

*2.1 In het kader van participatie is de doelgroep die met de verordening te maken krijgt geconsulteerd over een aantal in de verordening vast te leggen uitgangspunten.*

Bij de voorbereiding van het statenvoorstel is gekozen voor een vorm van raadplegende participatie bij een specifieke doelgroep. De keuze voor deze vorm van participatie, is in lijn met uitgangspunten uit het Brabantse participatiekompas.

Gezien de inhoud van de regels in de verordening is goed herleidbaar voor wie deze regels impact hebben. Dat zijn de initiatiefnemers van wind- en zonneparken. Voor hen is het een last om aan de regels van de inspannings- en motiveringsplicht te voldoen. Voor de kring van partijen die mogen meedoen aan lokaal eigendom hebben de regels een positieve impact. De inspannings- en motiveringsplicht van initiatiefnemers brengt de optie om daadwerkelijk mee te doen met lokaal eigendom dichterbij. Voor gemeenten die de bevoegdheid van een wind- en zonnepark overgedragen hebben gekregen van de provincie heeft het ook impact, omdat zij voor die gevallen geen eigen verordening lokaal eigendom mogen maken en er op moeten toezien dat de regels door initiatiefnemers nageleefd worden.

Om goed zicht te krijgen vanuit deze verschillende perspectieven, zijn zes brancheverenigingen geconsulteerd. Ook zijn alle RES-regio's benaderd vanwege de in deze regio's gemaakte afspraken inzake lokaal eigendom en vanwege afstemming tot gemeentelijke verordeningen inzake lokaal eigendom.

De rode draden uit de raadpleging, alsook de wijze waarop de reacties zijn verwerkt in de tekst van de verordening, staan in het bijgevoegde consultatieverslag. Dat verslag is, samen met de tekst voor de verordening ook aan alle participanten verstuurd. De ontwerp-verordening is niet meer ter inzage gelegd voor inspraak. Dit had geen meerwaarde omdat de geconsulteerde doelgroep representatief was voor degenen die met de verordening te maken krijgen, de ontvangen consultatiereacties uitgebreid gemotiveerd waren en antwoord gaven op de gestelde consultatievragen en niet werd verwacht dat inspraak zou leiden tot andere inzichten.

*3.1 Het stappenplan ondersteunt initiatiefnemers*

Dit stappenplan, dat op de provinciale website wordt gepubliceerd, maakt duidelijk welke stappen een initiatiefnemer achtereenvolgens moet zetten om aan zijn motiveringsplicht te voldoen, waarmee hij laat zien dat hij zich heeft ingespannen 50% lokaal eigendom te bevorderen.

## Kanttekeningen

*1.4 en 1.5 De begrenzing van de nabije omgeving ligt gevoelig bij de brancheverenigingen voor zon- en wind.*

De brancheverenigingen geven verschillende en deels tegenstrijdige signalen mee. Om hun uitvoeringslast te beperken willen zij alleen het gebied waarbinnen partijen hinder ondervinden van het wind- of zonnepark tot de nabije omgeving rekenen. Daarnaast willen zij regionale initiatieven echter niet uitsluiten.

In de verordening wordt hier geen gehoor aan gegeven. De begrenzing zoals uitgelegd in argumenten 1.4 en 1.5 beoogt niet alleen degenen die hinder ondervinden van het wind- of zonnepark via lokaal eigendom mee te laten profiteren van de lusten ervan, wat een uitgangspunt is bij lokaal eigendom. Deze begrenzing beoogt ook een zodanig gebied omvangrijk gebied aan te wijzen waarbinnen de inspanningen om een percentage lokaal eigendom van 50 procent te realiseren ook daadwerkelijk kan worden geëffectueerd. Het toelaten van regionale initiatieven past niet bij het karakter van lokaal eigendom en energiegemeenschappen omdat het nabijheidsprincipe en het uitgangspunt van lokale binding daarvoor wezenlijke voorwaarden zijn.

### *2.1 Er is flankerend beleid nodig om lokaal eigendom daadwerkelijk van de grond te krijgen.*

Alle partijen over de volle breedte uiten in zijn algemeenheid hun zorgen over het daadwerkelijk kunnen realiseren van lokaal eigendom. Behalve dat een sluitende businesscase moet kunnen worden gemaakt, adresseren zij dat partijen in de nabije omgeving van een wind- of zonnepark, niet altijd de bereidheid of het vermogen hebben toe te treden tot mede-eigendom.

Erkend wordt dat de regels in de vast te stellen verordening daar niet direct de volledige oplossing voor bieden en hieraan slechts in een beperkte mate kunnen bijdragen. Flankerend beleid blijft noodzakelijk voor daadwerkelijke realisatie van mede-eigendom al dan niet via energiegemeenschappen.

Daarom wordt richting 2030 ook ingezet op de Brabantse aanpak lokaal eigendom, volgend uit het Energieperspectief 2050 Noord-Brabant. Deze laatste wordt opgeleverd in de tweede helft van 2026.

### *2.2 Lokaal eigendom neemt op zichzelf ook niet altijd de gevreesde overlast en hinder voor de omgeving weg.*

De Nederlandse vereniging voor omwonenden van windparken (NLVOW) wijst er in haar reactie op dat dit ook een belemmering vormt voor partijen om toe te treden tot lokaal eigendom.

Daarom blijft in project- en vergunningprocedures de beoordeling van

## Datum

5 mei 2026

## Documentnummer

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

onder meer het belang van een gezonde en veilige leefomgeving substantieel onderdeel uitmaken van het besluitvormingsproces.

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

**Financiën**

Aan de vast te stellen verordening lokaal eigendom zijn geen financiële consequenties verbonden. De personele consequenties, bestaande uit handhaving van de in de verordening opgenomen regels, kunnen binnen het programma Milieu-Circulair-Energie worden opgevangen.

**Klimaat**

De verordening draagt bij aan het behalen van de klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs. De energietransitie laat een verandering zien waarbij traditionele kolen- of gascentrales die veel CO<sub>2</sub> uitstoten worden vervangen door schone energiebronnen zoals windmolens en zonnepanelen. Deze nieuwe manier waarop we onze energie opwekken heeft invloed op de omgeving waarin we wonen en werken. Daarom is in het Klimaatakkoord van Parijs vastgelegd dat gestreefd wordt naar 50% lokaal eigendom van hernieuwbare energiebronnen zoals wind en zon. Zo komen de windmolens en zonnepanelen in eigendom van inwoners en bedrijven en kunnen zij gelijkwaardig samenwerken met projectontwikkelaars in de ontwikkeling, bouw en exploitatie ervan.

**Europese en internationale zaken**

N.v.t.

**Planning**

Na vaststelling wordt de Verordening lokaal eigendom hernieuwbare energie Noord-Brabant gepubliceerd. De verordening treedt de dag na publicatie in werking.

**Bijlagen**

1. Tekst van de Verordening lokaal eigendom hernieuwbare energie Noord-Brabant (Ontwerpbesluit 28/26B);
2. Consultatieverslag van 5 mei 2026.
3. "Stappenplan motiveringsplicht bevorderen 50% lokaal eigendom".

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

**Datum**

5 mei 2026

**Documentnummer**

GS : C2363660/6314436

PS : 6383547

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA